

MEDICINĂ SOCIALĂ ȘI MANAGEMENT SANITAR

CATEDRA SĂNĂTATE PUBLICĂ ȘI MANAGEMENT SANITAR „NICOLAE TESTEMIȚANU” LA 65 ANI DE LA FONDARE

D. Tintiuc – prof. universitar, Iu. Grossu – conf. universitar

Catedra Sănătate Publică și Management „Nicolae Testemițanu”, USMF „Nicolae Testemițanu”

Summary

The history of foundation and development of the public health and management department „Nicolae Testemitanu”

The creation and development history of the Department of Public Health and Management of State University of Medicine and Pharmacy “Nicolae Testemitanu” has been established in this article. It includes a large experience of scientific and educational work of its staff. During its activity, a highly qualified scientific educational staff was formed. The educational process, teaching staff, the material and technical basis and scientific work were improved.

Rezumat

În articol se face o incursiune istorică prin șase etape de dezvoltare și evoluare a activității catedrei. La fiecare nivel de dezvoltare a catedrei și consolidare a cadrului profesoral-didactic s-au accentuat realizările care au constituit valoarea activității acestea, care a participat la realizarea Concepției de instruire continuă a cadrelor de medici, inclusiv și în specialitatea Managementul sanitar.

Militând activ pentru sănătatea maselor și o democrație populară adevărată, primele începuturi ale medicinei îndreptate spre problemele sociale și puse în slujba sănătății publice, le găsim în operele îndrăznețe cu caracter filozofic și medico-social ale lui Nicolae Zubcu-Codreanu (Degenerarea societăților omenești din punct de vedere social-sanitar, 1878) și Ștefan Stâncă (Mediul social ca factor patologic, 1891). Aceste lucrări au criticat concepția strict biologică a patologiei umane și au explicat însemnătatea mediului social, ca factor etiologic în evoluția celor mai grave și răspândite patologii umane. Urmărind singurul scop să vindece societatea, acest curent de opinii și viziuni noi, a contribuit din plin la stabilirea tradițiilor Sănătății Publice, strâns legate de aspirațiile poporului.

Influența din ce în ce mai puternică a factorului social asupra sănătății populației, a făcut, ca aceste tradiții în Republica Moldova să fie din plin valorificate și după cel de al II-lea Război Mondial. Confirmare a acestei continuități este și faptul, că în 1945 în cadrul Institutului de Stat de medicină din Chișinău a fost creată catedra de Organizare a Ocrotirii sănătății. Fondatorul și primul șef al acesteia a fost adjunctul Comisarului norodnic al Ocrotirii sănătății al RSSM, Medicul sanitar principal al republicii, doctorul în medicină, conferențiarul Mihail Ghehtman. Mihail Ghehtman a devenit mai apoi și creatorul unei școli valoroase și recunoscute de specialiști în domeniul Sănătății Publice.

Născut la 21 august 1901, în orașul Pavlograd, regiunea Dnepropetrovsc, într-o familie de slujbași, M. Ghehtman devine unul dintre recunoscuții specialiști de mare valoare în domeniul Medicinei sociale și Ocrotirii sănătății, trecând toate treptele de la neobosita soartă a unui simplu medic spre culmile muncii de Organizator al Ocrotirii sănătății și investigator în acest domeniu, titular a mai multor distincții guvernamentale și științifice, inclusiv profesor universitar și Om emerit al RSSM.

Pe lângă faptul, că a fost un abil teoretician în domeniul Sănătății publice, M. Ghehtman a fost și un adevărat patriot al poporului cu care și-a legat soarta. Avea pentru toate activitățile o

pasiune obsedantă și o conștiință înalt profesională. Se deosebea printr-o conduită inteligentă și exemplară. El nu ezita să se implice în toate măsurile arzătoare ale vieții universitare, ale activităților publice și ocrotirii sănătății – lucru, care impunea admirația și respectul tuturor pentru adevăratul patriot al poporului. Fiind transferat pe linie de serviciu, din Crimeea în Moldova, Dumnealui s-a legat cu sufletul de destinul poporului basarabean, pe care l-a îndrăgit și respectat până la ultima lui suflare.

Fiind un mare specialist în domeniu, M. Ghehtman devine autorul a peste 180 lucrări științifice, inclusiv 10 monografii. Pe parcursul a 28 de ani de activitate în funcție de șef al catedrei, Dumnealui a pregătit o nouă pleiadă de organizatori ai ocrotirii sănătății, printre care 4 doctori habilitați și 32 de doctori în medicină.

În plan științific și practic, catedra, sub conducerea conferențiarului M. Ghehtman încă din primii ani de după război a ales ca problemă prioritară studiul, perfecționarea și promovarea noilor forme organizatorice de asistență medicală populației rurale.

În acest context, catedra a elaborat regulamentul și a argumentat științific necesitatea comasării instituțiilor de ambulator cu cele spitalicești. În urma acestor reformări au fost lichidate Direcțiile raionale ale Ocrotirii sănătății, cu transmiterea funcțiilor de dirijare Spitalelor raionale centrale. La începutul anilor 60 s-a efectuat deasemenea și primul studiu al sănătății populației, preponderent rurale, în baza căruia au fost elaborate normativele de asigurare a populației cu cadre medicale și paturi. În baza acestora s-a efectuat planificat amplasarea și dezvoltarea rețelei de instituții sanitare din republică (M. Ghehtman, V. Kant). O altă realizare în această perioadă a fost implementarea în localitățile rurale a Punctelor de sănătate și bucătăriilor de produse lactate pentru copii.

Profesorul M. Ghehtman a fost deasemenea și un pedagog experimentat. Cursurile citite de Dumnealui se deosebeau printr-o expunere clară și competentă, bogate în exemple concrete luate din experiența sa de medic practic și organizator. Devotat fiind tinerelor studioși, dumnealui elaborează pentru aceștea mai multe lucrări didactico-metodice pe disciplinele predate în cadrul catedrei, iar fiind un om de cultură înaltă, iubitor de literatură și artă, el transmite această pasiune și studenților.

Pe lângă preocupările profesionale, profesorul M. Ghehtman a fost și un activist obștesc neobosit. De mai multe ori a fost reales deputat al Consiliului orașenesc de muncitori din or. Simferopol, membru al Comitetului Central al Crucii Roșii din Republica Moldova, membru al Comitetului Republican al Sindicatelor. Pe parcursul a mai multor ani a fost membru al colegiului de redacție al revistei “Ocrotirea sănătății”, consultant științific al MS în problemele Medicinii Sociale și Organizării Ocrotirii Sănătății. De nenumărate ori M. Ghehtman a fost reales în funcția de președinte al Societății specialiștilor în domeniul Medicinii Sociale și Organizării Ocrotirii Sănătății și primul președinte al Societății științifice de Istorie a medicinei.

Un aport deosebit în activitatea catedrei în această perioadă de timp l-au adus și conferențiarul N. Ejov - fondatorul și primul șef al cursului de Istorie a medicinei, precum și lectorii superiori L. Sâciova, T. Șihovțov, ș.a.

După decesul subit (1973) al profesorului M. Ghehtman șef al catedrei este numit d.h.ș.m., profesorul universitar Nicolae Testemițanu – personalitate polivalentă, care a fost un lider al tineretului, un medic excelent, un pedagog de elită, rector apoi ministru al sănătății, talentat savant în domeniul Sănătății Publice și Managementului, care a condus catedra din 1973 până în 1986.

După nominalizare în post în cadrul catedrei se simte un salt renovator și reformator în toate domeniile ei de activitate. Considerabil se intensifică activitatea instructiv-didactică, care implementează noi forme și metode de predare și evaluare a cunoștințelor. Editarea și reeditarea materialelor informativ-didactice și altor materiale metodice pe toate disciplinele și la toate temele a ameliorat simțitor procesul didactic și educativ la catedră, evidențiindu-l ca unul dintre cele mai intensive și progresiste în universitate. O muncă productivă s-a efectuat și în vederea editării materialelor pentru cadrul didactic, care cuprindea nu numai colaboratori ai catedrei, dar și conducători a instituțiilor medicale-cumularzi, sub conducerea căror studenții își petreceau

stagiul practic, consolidându-și cunoștințele și antrenându-și deprinderile în domeniu. În această activitate și-au adus contribuția și colaboratorii catedrei: conferențiarii I. Prisacaru, E. Popușoi, M. Raevschi, lectorii superiori C. Ețco și D. Tintiuc și asistenții T. Spinei, I. Pasecinic, Iu. Grossu.

În viziunea profesorului Nicolae Testemițanu condițiile de muncă a colaboratorilor și de studii a studenților mobilizează forțele și impun acestor o activitate laborioasă și înalt responsabilă. În legătură cu aceasta, prin concursul dumnealui, chiar în primii ani de activitate, catedra și-a schimbat radical aspectul, fiind remobilată și înzestrată cu cel mai modern utilaj tehnic și didactic.

În plan științific, în această perioadă, colectivul catedrei vizează mai multe probleme, printre care și studiul morbidității, efectuat de 2 ori sub conducerea profesorului N. Testemițanu (1969-1970, 1982-1984). În baza acestor studii s-au verificat și elaborat normativele de asigurare cu paturi a serviciului de staționar și cu cadre medicale a serviciului de ambulatoriu. S-a elaborat noua concepție de ajustare a nivelelor de asistență medicală acordată populației rurale și urbane, iar în baza acesteia, un plan de dezvoltare și amplasare a rețelei de instituții medicale în întreaga republică.

Sub conducerea prof. N. Testemițanu în colaborare cu Institutul de proiectare "Moldghiprograjdanelistroi", Institutul de matematică al AȘ RM și Catedra de Matematică și Cibernetică a Universității de Stat s-au elaborat 4 proiecte de ambulatorii medicale rurale (4 categorii) și 3 proiecte de puncte medicale rurale (3 categorii) de tip nou, destinate pentru destituirea vechii baze tehnico-materiale a Sistemului de sănătate de la sate și asigurarea populației rurale cu asistență medicală specializată de ambulatoriu la locul de trai. Aceste proiecte cât și planul de construcție și amplasare a lor în perspectivă au fost aprobate de MS și prin decizia Guvernului republicii din 13.10.83 și 11.10.88. Autorii acestor realizări: asistentul I. Pasecinic și colaboratorii științifici Z. Cobelean și V. Gutțul, sub conducerea prof. N. Testemițanu au fost distinși cu titlul onorific de Laureat al Premiului de Stat al RM în domeniul științei și tehnicii (1983). Pentru argumentarea științifică a acestor elaborări în 1976 la catedră a fost fondat Laboratorul problematic în care au fost încadrați colaboratori științifici A. Leșanu, V. Pantea, Z. Cobelean, V. Gutțul, T. Grejdeanu, M. Palanciuc, Iu. Țurcanu. Acestea din urmă au adus un aport colosal în domeniul perfecționării asistenței medicale de ambulatoriu, inclusiv a mamei și copilului, serviciului de urgență, asistenței medicale spitalicești inclusiv specializate și îngust specializate etc.

În același an, pentru realizări de valoare în acest domeniu printr-un ordin special al MS al URSS catedra de Medicină socială, condusă de profesorul universitar, Laureat al Premiului de Stat al RM N. Testemițanu a fost recunoscută și confirmată oficial în cadrul Institutului de cercetări științifice N. Semașco din Moscova, ca Centru unional – coordonator pe problemele ocrotirii sănătății populației rurale.

Sub conducerea profesorului Nicolae Testemițanu la catedră s-au efectuat studii cu scop de optimizare a formelor de organizare a asistenței medicale în domeniile: de asigurare a populației cu asistență medicală de staționar (D. Tintiuc, T. Spinei, V. Pantea), de asigurare cu asistență medicală de ambulatoriu (I. Pasecinic, V. Gutțul,) de asigurare cu medicamente (V. Procopișin), de asistență balneo-sanatorială (M. Raevschi), de asistență medicale de urgență (A. Leșanu), de asistență geriatică (Iu. Grossu) precum și asistenței medicale mamei și copilului (Z. Cobelean). O altă direcție de investigații a vizat tema mortalității infantile (C. Ețco), care de fapt a fost și prima teză de doctorat susținută în cadrul catedrei, sub conducerea profesorului N. Testemițanu.

În cadrul catedrei sub conducerea profesorului Nicolae Testemițanu au mai funcționat și cursul de Istorie a medicinei (șef – conferențiar E. Popușoi), cursul de Organizare a asistenței curativo-profilactice Mamei și Copiilor (șef - conferențiar M. Raevschi) și cursul de drept civil (șef - conferențiar C. Ețco). Pe baza Cursului de Istorie a Medicinii în a. 1985 se fondează catedra de Istorie a Medicinii (șef al catedrei d.h.ș.m., conf. E. Popușoi) cu cursul de drept civil (șef - conferențiar V. Tolmaci), În cadrul catedrei a mai funcționat deasemenea și Muzeul de

Istorie a universității subordonat administrativ rectoratului universității (director – lect. superior Iu. Grossu), în cadrul căruia la etapele inițiale au activat A. Leșanu, V. Ioxa, L. Spinei, L. Cotoman, L. Moraru ș.a. Actualmente colaboratori ai muzeului sânt M. Raevschi (director), E. Kasearum, G. Maistrenco.

După decesul subit al profesorului Nicolae Testemițanu (1986) conducerea catedrei este preluată de conferențiarul Mihai Raevschi. Pe parcursul aa. 1986-1987 activitatea instructiv-didactică și educațională a studenților sa desfășurat conform cerințelor contemporane ale școlii superioare în baza Programelor analitice și planurilor de studii revăzute, reînnoite și aprobate de Consiliul Metodic Central al universității. Pentru ameliorarea continuă a procesului instructiv-didactic o atenție deosebită se acordă calității cursurilor și seminarelor, pregătirii materialelor pentru consultații și examene precum și asigurării procesului instructiv-didactic cu calculatoare, diaproiectoare și alte accesorii didactice. Pe parcursul a 40 de ani de activitate M. Raevschi a elaborat și publicat peste 200 lucrări științifico-didactice.

La finele anului 1987 prin ordinul rectorului catedra Medicină socială și Organizare a ocrotirii sănătății nr.1 se comasează cu catedra de Istorie a Medicinii, fiind redenumită în catedră de Medicină socială și Organizare a Ocrotirii Sănătății nr.1 cu cursul de Istorie a Medicinii și Muzeul universității șef al căreia este nominalizat d.h.ș.m., prof. universitar Eugen Popușoi.

Sub conducerea prof. E. Popușoi, inițial, colectivul catedrei încadra 11 colaboratori, printre care 1 doctor habilitat în medicină (E. Popușoi) 6 conferențieri (M. Raevschi, C. Ețco, D. Tintiuc, I. Onceanu, N. Iodco, V. Tolmaci), un lector superior (Iu. Grossu), 3 asistenți (T. Spinei, I. Pasescic, L. Spinei).

Lucrul didactico-educativ la catedră era organizat astfel, încât fiecare element al procesului didactic a fost în deplină concordanță cu sarcinile educației unei culturi etico-morale înalte a viitorilor specialiști, potențiali manageri ai ocrotirii sănătății. În predarea Medicinii Sociale și Managementului, precum și cursurilor respective se reliefa o îmbinare armonioasă a metodologiei cu legitățile dezvoltării societății, care permitea viitorilor specialiști să sesizeze prompt influența și importanța factorilor sociali în etiologia celor mai răspândite patologiei umane.

În scopul realizării eficiente a programului de studii o mare atenție sa acordat planificării corecte și organizării procesului didactic, utilizării raționale a timpului de studii, majorării nivelului calitativ al prelegerilor și seminarilor, utilizării controlului programat și altor forme de optimizare a procesului didactic. Pentru petrecerea lecțiilor practice și prelegerilor au fost elaborate recomandări metodice, structuri grafologice și cronotabele. S-au reutilizat accesorii didactice cu seturi de diapozitive și transparente pentru prelegeri și lecții practice, cu diaproiectoare și retroscopae, cu computere și alt utilaj tehnic.

Pentru familiarizarea maximală a studenților cu condițiile activităților practice, unele teme s-au petrecut pe baza instituțiilor curativo-profilactice orașenești și rurale, în analiza activității cărora s-au utilizat date concrete din activitatea lor.

În plan științific sub conducerea profesorului universitar, Om emerit în știință Eugen Popușoi la catedră au fost susținute 3 teze de doctor habilitat și 17 teze de doctor în științe medicale. Acestea în ansamblu au impus reorientarea pregătirii cadrelor medicale spre o activitate managerială deosebită, capabilă să adopte tactici de agreare a condițiilor de supraviețuire a societății în noile condiții economice.

Către anul 2000, cu o bogată experiență și multe realizări științifice în misiunea de pregătire a cadrelor medicale, manageriale și științifice a fost înrolat colectivul catedrei care încadra: 9 colaboratori, inclusiv 2 doctori habilitați în medicină, prof. universitari (E. Popușoi, L. Spinei), 6 conferențieri (M. Raevschi, I. Onceanu, N. Iodco, T. Spinei, Iu. Grossu, O. Lozan), un lector superior (S. Ștefanet), un asistent (V. Badan). La această activitate au participat și prof. universitari: D. Tintiuc, care a activat ca șef la catedra similară a Institutului de Medicină din Odesa, C. Ețco, care a fost numit în funcția de șef al catedrei de Economie, Psihopedagogie și Management a USMF „Nicolae Testemițanu”, conferențierii T. Spinei, I. Antonîșin, lectorul superior I. Pasescic și asistentul Gh. Coțofană.

După decesul prematur (2001) al MC al AȘ RM, Om emerit al RM, profesorului universitar E. Popușoi, catedra Sănătate Publică și Management „Nicolae Testemițanu” și catedra similară a FPM prin ordinul rectorului s-au comasat, sub conducerea d.h.ș.m., profesorului universitar - Dumitru Tintiuc păstrând denumirea primei catedre. S-ă urmărim în continuare istoria fondării și dezvoltării catedrei SPM a FPM.

Dezvoltarea de mai departe a Sistemului de Sănătate spre sfârșitul anilor 60 a necesitat perfecționarea managerială a cadrelor de conducere. Acest fapt a impus crearea în a.1965 pe lângă catedră de Igienă Socială și Organizare a Ocrotirii Sănătății a cursului de pregătire a conducătorilor organelor și instituțiilor medicale, în baza căruia în 1969 a fost fondată catedra cu denumirea de Igienă socială și Organizare a ocrotirii sănătății nr.2. Destinația acesteia a fost pregătirea postuniversitară în domeniul Sănătății Publice și Managementului precum și pregătirea universitară la facultățile de Stomatologie și Medicina profilactică. Fondatorul și șeful catedrei a fost profesorul universitar Vladimir Kant, autor a 215 publicații științifice, elaborări metodice inclusiv 30 de monografii.

Corpul profesoral-didactic inițial includea un conferențiar, d.ș.m., N. Țârfa, doi lectorii superiori, d. ș. m., S. Levertov și M. Saușkin și mai mulți specialiști experimentați coaptați din cadrul Ministerului Sănătății și instituțiile medicale republicane (Ș. Mahovici, V. Melnic, M.Cleitman, O. Cereș, T. Moșneaga ș.a.). Mai târziu în procesul didactic au fost încadrați, doctorii în medicină – conferențiarii: I. Onceanu, V. Tolmaci, V. Gherman și V. Catană.

În rezultatul perfecționării programelor și planurilor de studii orientate spre realizarea schimbărilor din sistemul de sănătate, cât și activitatea științifică fructuoasă și colaborarea cu instituțiile de peste hotare, catedra devine recunoscută la nivel internațional, ca centru de instruire postuniversitară a cadrelor manageriale.

Activând mai mulți ani în calitate de expert al Organizației Mondiale a Sănătății profesorul V. Kant pune baza unui nou vector, aliniind activitatea catedrei la standardele internaționale. Ca rezultat, în noiembrie 1970 și mai 1971 în cadrul catedrei au fost organizate două seminare cu participarea specialiștilor OMS, iar în anul 1975 au fost organizate și cursurile internaționale de instruire în domeniul managementului, directorul cărora a fost însăși profesorul V. Kant.

O contribuție substanțială în activitatea catedrei, au adus colaborarea cu instituțiile de învățământ superior din Moscova, Sankt-Petersburg, Kiev, Harcov, și țările Bulgaria, Ungaria, Vietnam, Italia, România.

Direcțiile științifice principale în această perioadă au fost orientate spre utilizarea metodelor matematico-economice, cibernetice și de modelare în planificarea și dezvoltarea Sistemului de Sănătate din țară. Acestea au fost abordate în tezele a 4 doctori habilitați (N.Testemițanu, M. Burlacenco, N. Gorbunova, T. Crivorucico) și 17 doctori în medicină (V.Procopișin, I. Antonişin, I. Onceanu, V. Catană, V. Gherman, E. Bredneva, P. Gajim, Ș.Mahovici ș.a.), conducătorul căror a fost prof. V. Kant.

Profesorul V. Kant a condus catedra până la transferul de serviciu (1981) în aceeași funcție la catedra similară a Institutului Central de Perfecționare a Medicilor din Moscova.

La începutul anului 1982 conducerea catedrei a fost preluată de profesorul universitar, doctor habilitat în științe medicale, Ion Prisăcari, autor a 221 lucrări științifice, inclusiv 9 monografii, excelent pedagog, cu un potențial științifico-didactic deosebit și cunoștințe profunde în domeniu. În această perioadă la catedră se desfășoară o activitate consacrată extinderii și elaborării planurilor și programelor de instruire precum și a explorărilor științifice, orientate spre cercetarea problemelor sociale și traumatismului, organizării asistenței medicale populației rurale și urbane în corespundere cu cerințele contemporane și transformările socio-economice din țară.

Pentru prima dată în republică, la catedră a fost elaborat și implementat un program special de pregătire a Medicilor de familie în republică.

În perioada dată corpul profesoral-didactic îl constituia șeful catedrei I. Prisăcari, conferențiarul V. Gherman – șef de studii, asistenții M. Ciocanu, S. Poliudov, A. Lavric și laborantul superior L. Condratiuc. La catedră se efectua instruirea postuniversitară a managerilor

de diferite niveluri, precum și a medicilor specialiști.

În a.1986 la catedră a fost fondat un laborator științific cu destinația modelării asistenței medicale populației în condițiile economice noi. În cadrul acestuia au activat colaboratorii științifici superiori V. Pantea, T. Grejdeanu, M. Palanciuc, Z. Cobăleanu, V. Gutțul. Sub conducerea profesorului I. Prisacari au fost susținute 13 teze de doctor în științe medicale (M.Ciocanu, S. Poliudov, A. Leșanu, T. Spinei, T. Grejdianu, M. Palanciuc, Z. Cobăleanu, D.Noroc, V. Lapti, A. Morari, E. Penin, C. Buga, V. Pantea) și 5 teze de doctor habilitat în medicină (V. Procopișin, D. Tintiuc, C. Ețco, B. Ungbaev și T. Grejdeanu). Au fost publicate peste 300 lucrări științifice și 14 monografii, totodată au fost elaborate și implementate în practică un șir de planuri complexe și de măsuri noi necesare pentru ameliorarea sănătății populației din or. Chișinău și raionul Anenii-Noi.

În scopul sporirii eficacității de instruire și a științei, catedra colaborează cu mai multe instituții de învățământ și științifice din țară și peste hotare (Academia de Știință din Moldova, Institutul Oncologic, centrele similare din Bulgaria, Cehoslovacia, România, Rusia, Ucraina).

Un aport deosebit în această perioadă catedra a adus în elaborarea și perfecționarea actelor legislative a Sistemului de Sănătate, cu succes aprobate și implementate în practică. În a. 1996 profesorul universitar Ion Prisacaru - iscusit pedagog și Om de Stat s-a stins prematur din viață.

Din 1997 și până la comasarea catedrelor SPM nr1 și SPM nr.2 FPM (2002) conducerea catedrei este preluată de profesorul universitar Dumitru Tintiuc, doctor habilitat în științe medicale, absolvent al facultății Medicină generală a Institutului de Stat de Medicină din Chișinău (1973), autor a 210 lucrări științifice, inclusiv 6 monografii, consacrate problemelor actuale ale Sănătății Publice și Managementului, perfecționării formelor de organizare a asistenței medicale populației din mediul urban și rural.

La această etapă în procesul didactic și educațional a studenților precum și în instruirea postuniversitară a medicilor și activitatea științifică cu succes activează 3 profesori universitari, D. Tintiuc, L. Spinei, T. Grejdianu, 8 conferențieri M. Raevschi, I. Onceanu, Iu. Grossu, N.Iodco, O. Lozan, M. Palanciuc, V. Gherman, S. Poliudov, 2 lectori superiori: d.ș.m S.Ștefanet, C. Moraru și 2 asistenți: A. Lavric, V. Bădan, precum și cumularzii: conferențiarul: M. Ciocanu, și d.ș.m. D. Noroc, V. Savin, A. Usatâi și M. Ciobanu, N. Bologan.

Instruirea studenților se efectuează în conformitate cu cerințele contemporane a școlii superioare în baza programelor analitice și planurilor de studii pe disciplinele: Sănătate Publică și Management, Istoria medicinei și Deontologia medicală aprobate de Consiliul Metodic Central al universității. În scopul perfecționării procesului didactic și instruirii postuniversitare, în a. 2002 a fost elaborată noua programă analitică pe disciplină în conformitate cu care în același an a fost editat și lansat în lumină manualul de „Sănătate Publică și Management.

Pentru perfecționarea cunoștințelor profesionale în aspect metodic-didactic, catedra menține relații de colaborare cu colectivele catedrelor și instituțiilor medicale de profil din țară și de peste hotare: Iași, București, Moscova, Franța, Italia, Miniapolis precum și cu fundațiile SOROS și UNICEF.

De o popularitate largă se bucură Cercul științific studentesc (CȘS), care a fost organizat pe lângă catedră în anul de fondare al acesteia – 1945. Pe parcursul anilor de activitate în el au activat peste o mie de studenți, care după absolvirea universității au devenit organizatori ai ocrotirii sănătății.

O tradiție frumoasă a activității științifice studentești a devenit petrecerea conferințelor universitare și interuniversitare, care se petrec pe parcursul anilor de studii, vizând teme din diverse domenii ale științei: medicină, economie, istorie, juridică, filozofie ș. a. În comunicările prezentate, studenții preponderent abordează aspecte ale Sănătății Publice și reformelor sistemului de sănătate. Se pun în discuție prioritățile și neajunsurile diverselor sisteme de sănătate, cât și compatibilitatea acestora cu condițiile social-economice și demografice ale republicii noastre. De asemenea, în cadrul acestor ședințe se abordează teme din Istoria medicinei, consacrate vieții și activității personalităților marcante medicale.

În cadrul acestora au participat studenți de la universitățile Republicii Moldova, precum și studenți invitați de peste hotare (București, Cluj, Iași, Sofia, Budapesta, Odesa, Vinița).

Sub conducerea d-lui D. Tintiuc în anii 1997-2005 la catedră au fost realizate și susținute cu succes 7 teze de doctor în medicină (A. Rusu, M. Ciobanu, A. Usatâi, V. Savin, C. Moraru, G. Maistrenco, L. Boderscova).

Fiind un consilier dintre medicina clinică și sistemul de Sănătate, catedra actualmente continue să acorde o atenție deosebită nu numai procesului de instruire a tinerilor generații de cadre, dar și perfecționarea și instruirea postuniversitară a cadrelor medicale. Desfășurând o activitate amplă cu predominare a aspectelor medico-sociale și organizatorice, colectivul actualei catedre reușește să impună cadrului de organizatori ai ocrotirii sănătății, interesul pentru o activitate optimă și managerială înaltă. Aceste realizări se datorează caracterului mixt de activitate a colaboratorilor în cadrul concepției de instruire continue a cadrelor medicale și întregului spectru de probleme, cu care astăzi se confruntă ocrotirea sănătății.

În instruirea postuniversitară la această etapă activ au participat și savanții: acad. V. Procopișin și N. Opopol, specialiști ai Ministerului Sănătății, juriști, economiști, psihologi și reprezentanți ai altor instituții (I. Bahnarel, V. Pantea, M. Țăruș, I. Dodon, V. Volovei, T. Moșneaga, D. Doneț, O. Calenici, Gh. Ciobanu, A. Glavan) ș. a.

În plan științific la catedră sunt precăutate probleme ce țin de reformarea Sistemului de sănătate, de Asigurările Obligatorii de Sănătate. Paralel cu acestea în mare atenție sunt problemele medico-sociale ca: bolile cardiovasculare, tumorile, morbiditatea și invaliditatea la copii, precum și diverse aspecte ale istoriei medicinei. Actuale rămân și studiile științifice curente axate spre studierea epidemiologiei bolilor cronice nontransmisibile, organizarea asistenței medicale primare și specializate în mediul urban și rural.

Până în prezent în cadrul catedrei au fost pregătite, aprobate și susținute 17 teze de doctor habilitat și peste 70 teze de doctor în medicină. În stadiul de pregătire sunt 14 teze dintre care 2 – doctor habilitat și 12 de doctori în medicină.

În conformitate cu rezultatele studiilor științifice efectuate de colectivul catedrei numai în ultimii 10 ani a participat la 7 congrese internaționale, 9 naționale, 44 conferințe științifice, congresul al III al specialiștilor în domeniul Sănătății Publice și Managementul, conferințele jubiliare consacrate savanților: M. Ghehtman, Nicolae Testemițanu, Vladimir Kant, Ion Prisacaru, E. Popușoi

În aceeași perioadă au fost publicate – 18 monografii, 4 manuale, 32 recomandări metodice și peste 400 articole științifice.

În contextul acestor realizări este important de menționat, că cercetările științifice în domeniul Sănătății Publice s-au valorificat prin elaborări adecvate și rezultante din problematica medico-socială, prin promovarea unor studii cu scop de optimizare a reformelor Sistemului de sănătate, prin optimizarea practicii manageriale și socio-politice cu rezonanțe benefice asupra sănătății populației, prin perfecționarea procesului de instruire și pregătire universitară și postuniversitară a medicilor și prin aplicări complexe a măsurilor medico-sociale, elaborând recomandări metodice și programe la nivelul Asistenței medicale primare etc.

Rezultatele cercetărilor științifice, efectuate la catedră servesc drept temei pentru argumentarea reformelor din Sistemul de Sănătate din republică, precum și la elaborarea proiectelor de legi și acte normative care se referă la dezvoltarea și perfecționarea Sistemului de sănătate în condițiile economice noi. În ultimii ani colaboratorii catedrei au participat la elaborarea Concepției dezvoltării și reformării Sistemului ocrotirii sănătății, Legii cu privire la Asigurarea Obligatorie de asistență medicală, pachetul de bază de servicii medicale a populației, precum și a multiplelor regulamente ce țin de optimizarea sistemului de conducere și organizare a serviciilor medicale în condițiile reformării administrativ-teritoriale a Republicii Moldova.

Optimizarea Sistemului de Sănătate a impus elaborarea noilor forme și programe de instruire, adecvate cerințelor contemporane și exigențelor manageriale. În contextul acestora la inițiativa catedrei și cu suportul Fundației SOROS, cu privire la realizarea proiectului ”Dezvoltarea capacităților în domeniul sănătății” №118, p. 17 din 31.12.02 în baza catedrei a

fost creată școala Sănătate Publică și Management ca formă de instruire postuniversitară a specialiștilor în domeniu, prototip al „Școlii tânărului organizator” fondată de Nicolae Testemițanu în 1983, care pregătea tinere cadre de conducere, rezervă pentru ocrotirea sănătății. Fondarea și funcționarea acesteia, va contribui din plin la pregătirea și perfecționarea cunoștințelor și deprinderilor practice a cadrelor manageriale.

Una dintre problemele strategice ale Sistemului de sănătate la etapa actuală, a cărei realizare asigură în mare măsură succesul în dezvoltarea Sănătății publice, este pregătirea cadrelor medicale de conducere la nivel universitar și postuniversitar în corespundere cu cerințele internaționale și locale.

În acest context, catedra a lansat două ediții a Manualului de Sănătate Publică și Management (2002, 2007). Ediția a doua a manualului este adresată studenților, rezidenților și cadrelor de conducere din Sistemul sănătății și constituie un atribut al vremii în care trăim și o necesitate imperioasă impusă de numeroasele transformări survenite atât în viața social-economică, cât și în starea de sănătate a populației și în activitatea Sistemului de sănătate din republică. Premisele pentru reeditarea manualului au fost determinate: de implementarea în Sistemul de sănătate din Republica Moldova a principiilor Asigurărilor Medicale Obligatorii (a. 2003); de reformele realizate în Sistemul de sănătate, de prevederile actelor legislative (Legea ocrotirii sănătății, a.1995, Legea Asigurărilor obligatorii de asistență medicală, a.1998), de concepția și strategiile de dezvoltare a Sistemului de sănătate în condițiile economice noi (a.1997) și de alte documente și modificări esențiale în viața socială și economică a țării, ce au influențat starea de sănătate a populației și asigurarea accesului la servicii medicale ca: propunerile Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) și Biroului regional pentru țările Europene referitor la noile principii puse la baza Politicilor de sănătate pentru sec. XXI, care s-au manifestat prin noțiunea „Noua Sănătate Publică”.

Aceste schimbări elucidează tendințele transformărilor social-economice ale țării și influența lor asupra modernizării Sistemului de sănătate, au determinat necesitatea elaborării manualului, orientat în primul rând spre schimbarea mentalității cadrelor cu funcții de conducere pentru activitate în condițiile noi, a medicilor, și nu în ultimul rând, a educației populației pentru responsabilitatea sănătății individuale. Manualul are ca scop asigurarea metodologică,

informațională, educațională, managerială a activităților Sistemului de sănătate, adecvate cerințelor pentru satisfacția necesităților populației în sănătate.

În elaborarea manualului colectivul catedrei sa bazat și pe experiența acumulată, și pe rezultatele investigațiilor științifice efectuate de colectivul catedrei Sănătate Publică și Management „N. Testemițanu” a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” în decurs de 65 de ani. Au fost luate în considerare și rezultatele cercetărilor în domeniul Sănătății publice și Managementului efectuate în alte țări, materialele O.M.S. și ale altor organisme internaționale. Au fost efectuate comparații cu conținutul manualelor de Sănătate publică și Management din aceste țări, ținându-se cont, de asemenea, de experiența de predare a disciplinei și de utilizare a metodelor contemporane de instruire. Aria tematică abordată de autori include: biostatistica, sănătatea publică, organizarea ocrotirii sănătății și asistenței medicale în republică; problemele de profilaxie primară, dispensarizare, expertiză a vitalității, reabilitare, recuperare medico-socială și profesională a bolnavilor; organizarea educației pentru sănătate; managementul sanitar și altele.

O atenție deosebită s-a acordat problemelor ocrotirii sănătății mamei și copilului, populației rurale, vârstnice etc. În legătură cu noua orientare a Universității de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” spre pregătirea Medicilor de familie, în manual au fost plasate capitole vizând problemele sănătății și patologiei familiei, epidemiologia bolilor nontransmisibile, particularitățile modului sănătos de viață, elemente de gerontologie etc.

Actualmente catedra efectuează perfecționarea continuă a conducătorilor instituțiilor și subdiviziunilor medicale, a medicilor specialiști, magistrilor, doctoranzilor și rezidenților. În procesul de instruire sunt aplicate pe larg tehnologiile moderne și metodele didactice interactive.

Acumulând experiența de ani în pregătirea cadrelor manageriale și reieșind din dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 1224 din 9 noiembrie 2004 Cu privire la organizarea formării profesionale continue, catedra a ieșit cu o nouă propunere către Ministerul Sănătății și Senatul universității, de a completa acest continuu proces prin două verigi noi și anume de calificare a absolvenților universității în specialitatea Managementul sanitar prin rezidențiat și de recalificare prin studii de masterat a medicilor, care sunt numiți în funcții de conducere sau aspiră pentru viitor la posturi cu funcții manageriale.

În același context sau efectuat actualizarea Programelor de studii pe disciplinele citite la catedră și sa ieșit la conducerea universității și a facultății de Medicină cu un set de propuneri privind optimizarea și adaptarea procesului de instruire la cerințele internaționale. Iar în cadrul reformei curriculare și în lumina exigențelor Procesului de la Bologna având în vedere persabilitatea rapidă a cunoștințelor, tehnologiilor și caracterul exploziv al informației, care determină ample reconsiderări a Sistemului de învățământ, catedra a propus actual și necesar consolidarea capacităților profesoral-didactice, intelectual-științifice și patrimoniale în instruirea universitară și postuniversitară în domeniul Sănătății publice și Managementului sanitar.

Consolidare capacităților

- ~ va asigura continuitatea procesului de instruire și va exclude dublarea materiei,
- ~ va ierarhiza logic predarea materiei în dependență de etapa procesului de instruire;
- ~ va ajusta programele și resursele didactice la exigențele contemporane,
- ~ va perfecționa formele și metodele de instruire,
- ~ va utiliza eficient resursele umane plasând pedagogul de vocație pe prim plan,
- ~ va ridica gradul de responsabilitate, competență și cultură a cadrelor didactice,
- ~ va dinamiza colaborarea cu instituțiile medicale și Ministerul Sănătății.
- ~ va optimiza reformarea sistemului instructiv-educational universitar și postuniversitar într-un proces continuu, calitativ avansat de pregătire a specialiștilor în domeniu.

Privind proiectul Planului de studii pe anul universitar 2010-2011, în cadrul aceleiași reforme curriculare, catedra actualmente este într-un proces intens de pregătire și elaborare a programei analitice, a tematicilor cursului și lecțiilor practice, a culegerii de teste și indicațiilor metodice, îndrumarului și a manualului pe noua disciplină Biostatistica și Metodologia cercetării științifice.

Astăzi în frunte cu șeful de catedră, d.h.ș.m., prof. universitari D. Tintiuc, în cadrul catedrei își desfășoară activitatea corpul profesoral didactic în componența următoare: d.h.ș.m., prof. universitar T. Grejdeanu, d.ș.m., conferențiarilor: Iu. Grossu, S. Poliudov, M. Ciocanu, Svetlana Ștefanet, D. Noroc, M. Ciobanu, V. Frunze, Raisa Puia, V. Savin, N. Bolgan, d.ș.m., asistenții universitari: Corina Vicol, Elena Raevschi, L. Margină, lect. superior A. Lavric, ass. universitari V. Badan, Oxana Țurcan, lab. superior L. Condratiuc și operatorii Liubovi Cristofor și Emilia Veisa.

EVOLUȚIA METODELOR DE CONTRACTARE A PRESTATORILOR DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ PRIMARĂ ÎN CADRUL ASIGURĂRII OBLIGATORII DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ

Constantin Ețco, Ghenadie Damașcan

Catedra Economie, Management și Psihopedagogie în medicină

Summary

The evolution of the hiring methods of the providers of the primary health care within the compulsory insurance of medical assistance

One of the most important factors which influences the performance of the primary health care, is its financing. In the present work, there was made the analysis of the evolution of the hiring methods of the providers of the primary health care within the compulsory insurance of medical assistance during 2004-2010, there were elucidated the problems generated by the existing payment methods and there is presented a list of suggestions for their overcome.

Rezumat

Printre factorii care influențează esențial performanțele asistenței medicale primare, unul dintre cei mai importanți este finanțarea ei. Pe parcursul lucrării a fost efectuată analiza evoluției metodelor de contractare a prestatorilor de asistență medicală primară în cadrul asigurării obligatorii de asistență medicală pe parcursul anilor 2004 - 2010, elucidate problemele generate de mecanismele existente de plată și date un șir de propuneri pentru depășirea lor.

Actualitatea temei

În structura oricărei societăți, sistemul de sănătate publică este un sector de primă importanță, pentru că el interesează întreaga populație a țării. Printre factorii care influențează esențial performanțele acestui sistem, unul dintre cei mai importanți este finanțarea lui. Toate țările lumii se află într-o continuă reformă a propriilor modele de finanțare ale sistemelor de sănătate, problema devenind deosebit de acută pe parcursul ultimilor 10-15 ani. Aceasta se datorează mai multor trăsături caracteristice ale perioadei menționate: îmbătrânirea populației, costurile ridicate ale noilor tehnologii medicale, creșterea exigențelor pacienților etc., care în cele din urmă duc la sporirea costurilor de întreținere a întregului sistem de sănătate publică. Cheltuielile pentru medicină nelimitate de restricții ale sistemelor de finanțare pot irosi bugetul țării, oricât de bogată nu ar fi ea. De aceea, paralel cu creșterea necesităților sistemelor de sănătate publică, întotdeauna se va cere revederea regulilor de finanțare ale lor, pentru ca retribuția prestatorilor de servicii medicale să fie cost-eficientă și reală pentru fondurile acumulate. Este evident că soluționarea acestor probleme diferă de la o țară la alta, aflându-se în dependență de posibilitățile financiare, tradițiile și structurile sistemelor de sănătate formate istoric.

La o bună organizare, cea mai cost-eficientă asistență este asistența medicală primară. Buna organizare la rândul său depinde de mulți factori, printre ei fiind și metodele de finanțare, care într-o asociație corectă pot stimula sporirea eficienței acestui tip de asistență medicală.

Reieșind din cele expuse, studiul și soluționarea întrebărilor legate de metodele de finanțare